

Приложение III към Заповед №.РД -2489/15.12.2016 год. на Изпълнителния директор на БАБХ

Наръчник

за

прилагане на Националната програма за контрол на Салмонелозата при
бройлери

Декември, 2016 година

Въведение:

Настоящият наръчник определя основните изисквания за вземане на проби, съгласно Националната многогодишната програма за контрол на Салмонелозата при бройлери, както и мерките за контрол, които се прилагат при положителни резултати за наличие на Салмонела в стадото.

Този наръчник не е отделен документ, той се прилага като допълнение към Националната многогодишната програма за контрол на Салмонелозата при бройлери.

Наръчникът е разработен съгласно изискванията посочени в националното и европейското законодателство за контрол на Салмонелозата.

В документа са посочени новите законови изисквания за мониторинг и контрол на Салмонелозата, съдържащи се в Регламенти (ЕО) № 2160/2003 и (ЕО) № 200/2012.

Тези регламенти имат за цел предпазване на здравето на хората, чрез предприемане на действия за намаляване на серотиповете Салмонела, за които се смята че имат особено значение за човешкото здраве (*Salmonella Enteritidis* и *Typhimurium*). Националната програма за контрол на салмонелозата при бройлери е само част от серията нормативни документи, имащи за цел контрол на салмонелозите при птици и свине в рамките на Европейския съюз.

Допълнителни съвети могат да бъдат получени от официалните ветеринарни лекари, във връзка с ефективността на контрола и по специално: контрол на гризачите, прилагане на ефективни мерки за биосигурност, ефективност на почистването и дезинфекцията.

Информация за контрол на салмонелозите при бройлери може да бъде получена и от експерти от дирекция "Здравеопазване и хуманно отношение към животните, и контрол на фуражите" към Централно Управление на БАБХ.

Накратко, Националната програма за контрол на Салмонелозата при бройлери е тригодишна програма за намаляване на разпространението на салмонелите при стада бройлери, които са от значение за общественото здраве и се прилага във всички държави-членки на ЕС и е одобрена от Европейската комисия и останалите държавите-членки.

Програмата се прилага в България от 01.01.2009 год. и ежегодно се актуализира.

Част I – Общи въпроси във връзка с прилагането на националната програма за контрол на Салмонелозата при бройлери:

Програмата прилага ли се във всички обекти за отглеждане на бройлери?

Програмата се прилага във всички животновъдни обекти за отглеждане на бройлери, с изключение на:

- Животновъдни обекти с капацитет по-малък от 2 000 пилета във всеки един момент, които доставят малки количества директно на крайни консуматори или местни прекупвачи, които от своя страна доставят директно на крайния консуматор.
- Животновъдни обекти, при които цялата продукция е за лична консумация (месото не се пуска на пазара)

Трябва ли да бъдат регистрирани животновъдния обект за отглеждане на бройлери?

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

Регистрацията на животновъдни обекти за отглеждане на птици бройлери се извършва по реда на чл. 51 от ЗВД.

Как се дефинира стадо “бройлери”?

"Птиче стадо" са птици с еднакъв здравен и имунен статус, отглеждани в едно помещение или в едно и също заграждение и представляващи една епидемиологична единица. Птици отглеждани в закрити помещения това включва всички птици споделящи едно въздушно пространство /една сграда/.

Необходимо ли е водене на регистър, в които да се вписват предвижданията на отглежданите птици, с цел прилагане на изискванията на националната програма за контрол на Салмонелозата при бройлери?

Регистъра трябва да съдържа следната информация:

- Дата на преместването;
- Дали е извършено изнасяне на стадо бройлери от фермата или е доставено ново стадо;
- Броят на преместените птици;
- Възрастта на преместените птици;
- В случай на преместване на цялото стадо да се осигури проследяемостта на това стадо;
- Идентификация на сградата или групата от сгради във или от, които птиците са били преместени;
- Адреса на фермата, от която са доставени или кланницата/фермата, в която са изпратени.

Какви данни трябва да се съхраняват за вземане на проби за салмонела и за извършените изследвания?

Данните трябва да се съхраняват поне 2 години и трябва да бъдат достъпни за проверка. Съгласно Националната профилактична програма, всички процедури трябва да бъдат проверявани по всяко време. Записите могат бъдат съхранявани в папки в таблична форма или могат да бъдат включени в компютъризираната програма, която се използва. Трябва да бъдат регистрирани следните неща:

- Дата на вземане на пробата;
- Където има повече от едно стадо във фермата, идентификация на стадото (това е име на сградата, месец и година, в които стадото е било преместено в сградата), от което пробата е взета;
- Възрастта на изследваното стадо;
- Лабораторията, в която пробата е била изпратена;
- Дата на изпращане в кланницата.

Част II - Какви проби са необходими за изследване за Салмонела?

Схемата за вземане на проби е одобрена със заповед на Изпълнителния Директор на БАБХ и може да бъде открита публикувана на следния интернет адрес:

<http://www.babh.government.bg/bg/Page/zarazni-bolesti/index/zarazni-bolesti/%D0%97%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%20%D0%B1%D0%BE%EF%BF%BD>

СХЕМА ЗА ВЗИМАНЕ НА ПРОБИ			Отчитане официален контрол
	Птици	Проби	
Самоконтрол	Всяко стадо, 3 седмици преди клане	От всяко стадо: ✓ 2 чорапчета/ или фекална проба (2x 75 г.) Изследва се като 1 сборна проба за всяко стадо; или ✓ 1 двойка чорапчета и 1 прахова проба за всяко стадо.	При 1 посещение : за всяко стадо по 2 проба = 2 теста/единици(1 сборна проба фекали + 1 прахова проба) (или допълнителна фекали)
Официален контрол	1 птиче стадо бройлери в 10 % от стопанствата с повече от 5 000 птици *; <i>* въз основа на анализ на риска и всеки път, когато компетентният орган прецени, ако се извършва повече стада</i>		

Какви проби трябва да се изследват?

От всяко стадо се вземат по 2 чифта обувни тампонни проби (чорапчета) или пробите могат да бъдат взети като чорапчетата бъдат поставени на ръцете. В п

Трябва да се гарантира, обувните тампони, с които се взема пробата не са предварително контаминирани или не са имали контакт с дезинфектант.

Ако се използват найлонови калцуни за преминаване през баните за дезинфекция на обувки, след това трябва да бъде поставен втори чифт над тях преди да бъдат поставени чорапчетата.

Контакта на обувните тампони с дезинфектант преди или след вземането на пробите може да доведе да фалшиво положителни резултати за остатъци от антибиотици и остатъци. И да направи пробите негодни за изследване. Поради същата причина ръкавиците използвани за вземането на пробите не трябва да бъдат третирани с дезинфектант.

Пробите трябва да бъдат взети от цялата площ, до която птиците имат достъп. Площта трябва да бъде разделена на два напълно еднакви сектора - с всеки чифт чорапчета трябва да бъде обходена 50 % от помещението.

Ако помещението е разделено на няколко производствени единици, трябва да се гарантира, че от всички производствени единици са взети проби.

Трябва да бъдат направени минимум 100 крачки с всеки чифт чорапчета и да се осигури, че всички зони от помещението са обходени и не е покрит периметърът извън помещението при системите за свободно отглеждане.

След приключването на вземането на проби от всеки сектор, чорапчетата се свалят внимателно, като се внимава да се задържи полепналият по тях материал, и се обръщат навътре. Чорапчетата могат да бъдат съхранявани заедно в походяща чанта или буркан до доставянето им в лабораторията. За всяко стадо, взетите 2 чифта обувни тампонни проби (чорапчета) се смесват в една сборна проба. В писмото за изпращане на проби за всяко стадо се отчита 1 проба – 2 теста (единици).

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

Броят на взетите проби за едно стадо може да увеличи, за да осигурят представителни проби, въз основа на оценка за всеки отделен случай на епидемиологичните параметри - условията за биосигурност, разпределението или големината на стадото.

Една двойка тампонни натривки може да бъде заменена с прахова проба с тегло 100 g, събрана от множество места в цялото помещение от повърхности с видимо наличие на прах. Алтернативен метод е един или повече навлажнени текстилни тампона с обща площ най-малко 900 cm² да се използват за събиране на прах от множество повърхности из цялото помещение. Всеки тампон трябва да е добре покрит с прах от двете страни. В писмото за изпращане на проби за всяко стадо се отчита 2 проба – 2 теста (единици).

Изпращане на взетите проби?

Пробите трябва да бъдат изпратени в лаборатория, която е одобрена за извършване на необходимите изследвания в рамките на Националната програма за контрол.

Заповед на Изпълнителния директор на БАБХ посочва списък на одобрените лаборатории за изпитване на Салмонела при птици за целите на официалния контрол и самоконтрола в България. Копието от Заповедта, може да откриете тук:

http://babh.government.bg/uploads/File/Zdraveopazvane/Zarazni_bolesti/Salmonella_ptici/Zapoved_RD%2011-131-lab-2012.pdf

Допълнителна информация може да получи от съответната Областна дирекция по безопасност на храните или на интернет страницата на БАБХ:

<http://www.babh.government.bg>

Пробите се изпращат по експресна поща или куриер до лабораториите за изследване **до 24 часа след вземането им**. Всяка проба от всяко стадо трябва да бъде отделно етикирана и да съдържа информация за следното:

- Дата, на която пробата е била взета;
- Вида и количеството на пробите (напр. 1 проба, 2 единици)
- Причина за взимане на пробата – напр.: изпълнение на Програмата за контрол на Салмонела при бройлери; съмнение за...; по необходимост.....;
- Идентификацията на изследваното стадо включва:
 1. име на помещението и номер;
 2. месец, в който стадото е преместено в помещението;
 3. година, в която стадото е преместено в помещението;
- Възраст на изследваното стадо;
- Брой на птиците в стадото
- Име и адрес на фермата.

При възможност е добре да се уведоми предварително лабораторията за изпращането на пробите.

Писмо за изпращане на проби от птици за изследване за салмонела

http://babh.government.bg/uploads/File/Zdraveopazvane/Zarazni_bolesti/Salmonella_ptici/samokontrol_pismo_salmonella_NEW.pdf

При невъзможност да се изпратят пробите в деня на вземането какво трябва да се направи?

При изключителни обстоятелства, когато пробите не могат да бъдат изпратени в рамките на 24 часа след вземането им те трябва да се съхраняват при 4 ° С, докато се изпратят в лаборатория.

Пробите не трябва да бъдат замразявани. Пробите трябва да бъдат изпратени в рамките на **48 часа** след вземането им, в противен случай те няма да бъдат подходящи за тестване и трябва да бъдат взети повторни проби.

Получаване на лабораторни резултати за извършените изследвания за Салмонела?

Лабораторията трябва да уведоми изпращача на пробата за получения резултат. При положителен резултат собственика е **длъжен незабавно** да уведоми официалния ветеринарен лекар на съответната община, в която се намира животновъдния обект.

Кой взема пробите за самоконтрол и кой поема свързаните с това разходи?

Собствениците или оторизирани от тях лица са отговорни за всички разходи, свързани с вземането на проби и тестване, изисквани по силата на Националната програма за контрол на Салмонелозата, освен в случаите на проби взети за целите на официален контрол, в това число и при вземането на потвърдителни проби.

Проби за официален контрол:

Пробите за официален контрол се вземат от официални ветеринарни лекари.

Част III – Действия при съмнение за наличие на Салмонела:

При получаване на положителни резултати за наличие на Салмонела енетеритидис или Тифимуриум, какви действия трябва да бъдат предприети?

Всяко стадо, от което от проби, взети за самоконтрол или самоконтрол, са били изолирани *Salmonella Enteritidis* или на *Salmonella Typhimurium* се счита за положително без понататъчно потвърдително пробовземане и се насочва за клане.

Кожии от шийки се вземат в кланиците, съгласно Регламент (ЕС) № 1441/2007.

В повечето случаи няма да е възможно да се проведе проучване на птиците в стадото, от което е изолирана салмонела, защото се очаква, че птиците ще бъдат заклани след получаване на резултатите. Компетентният орган съставя предписание, изискващо от оператора да почисти и дезинфектира сградата, от която произхожда заразеното стадо. След почистване и дезинфекция на сградата официалният ветеринарен лекар следва да вземе натривки от множество места в сградата, за да се провери ефективността на предприетите хигиенни мерки. Проби за официален контрол на ефективността от дезинфекцията се изследват в ЦЛВСЕЕ, София.

Когато едно стадо бройлери бъде потвърдено за наличие на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium* (включително монофазен серотип *S. Typhimurium* с антигенна формула 1,4/5/,1 2:i) трябва да бъде унищожено или е позволено да се използва за човешка консумация, само ако същите са обработени по начин, гарантиращ унищожаването на *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium* (включително монофазен серотип *S. Typhimurium* с

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

антигенна формула 1,4/5/,1 2:i) и в съответствие със законодателството на Общността за хигиена на храните. (Регламент (ЕК) № 2073/2005 (Ред 1.28 от Глава I на Приложение I).

Ако *Salmonella spp.* бъдат открити по време на кланичен преглед на трупове в кланица, трябва да се приложат всички предвидени в Регламент № 854/2004.

Ако *Salmonella spp.* бъдат открити по време на инспектиране на храни, предложени на пазара, БАБХ трябва да въведе в действие изпълнението на всички изисквания, предвидени в Член 7 на Регламент № 2073/2005.

Официалното пробовземане следва да се извърши под контрола на Компетентния орган във всички заместващи /новозаредени/ стада, когато предходното стадо от същата сграда е било положително за *S. Enteritidis* или *S. Typhimurium* (включително монофазен серотип *S. Typhimurium* с антигенна формула 1,4/5/,1 2:i). Това пробовземане ще бъде проведено в съответствие с процедурата, формулирана в Анекса към Регламент на Комисията (ЕС) No. 200/2012.

Актуална информация за контрола на Салмонелата може да бъде открита на следните интернет страници:

- <http://www.babh.government.bg/bg/Page/zarazni-bolesti/index/zarazni-bolesti/%D0%97%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B8%20%D0%B1%D0%BE%EF%BF%BD>
- http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/salmonella/other_act_en.htm

При необходимост може да се обърнете за съвет към официалния ветеринарен лекар или към дирекция "ЗХОЖКФ" към ЦУ на БАБХ.